

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Факултет по славянски филологии

Специалност:

СЛБ	0	1	0	2	0	6	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

БЪЛГАРСКА ФИЛОЛОГИЯ (задочно обучение)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

А	З	1	4
---	---	---	---

Руска литература на ХХ–ХХІ век

Преподавател: доц. д-р Галина Петкова

Асистент:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	45
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспитиране)	
Обща аудиторна заетост		45
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	20
	Научно есе	20
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	95
Обща извънаудиторна заетост		135
ОБЩА ЗАЕТОСТ		180
Кредити аудиторна заетост		1,5
Кредити извънаудиторна заетост		4,5
ОБЩО ЕКСТ		6

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	20 %
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	80 %

Анотация на учебната дисциплина:

„Руска литература от ХХ–ХХІ век“ е задължителна дисциплина според учебния план на специалността Българска филология (задочно обучение), която се чете с хорариум 45 часа лекции в рамките на четвъртия семестър на бакалавърската степен и завършва с изпит.

Курсът има за цел да представи актуален български поглед към водещи тенденции и персоналии в руската литература от ХХ и първите десетилетия на ХХІ век в контекста на историческото и културно развитие на Русия през ХХ век и на фона на онаследената традиция от „Златния век“ и на западноевропейската художествена практика. Хронологично формулираното заглавие изисква студентите да бъдат запознати с различните подсистеми и текстови масиви (руски неореализъм, модернизъм, авангард, социалистически реализъм, емигрантска литература, руски постмодернизъм, руската литература в края на ХХ век – началото на ХХІ век), литературни групировки и обединения, тяхното възникване и динамика, идеологически основания и естетически платформи, които създават вътъка на рускоезичния литературен процес в изучавания период. Изведени са фигури на творци, които към днешна дата могат да бъдат смятани за значими и „канонични“ в руското литературно развитие през ХХ век.

Предварителни изисквания:

Базова терминология и усвоени знания по: увод в литературната теория, увод в общото езикознание, руска класическа литература.

Очаквани резултати:

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Със завършване на курса студентите ще придобият знания за рускоезичната литература от XX и първите десетилетия на XXI век и ще надградят получената представа за руското литературно развитие през XIX век.

Успешно завършилите дисциплината студенти ще овладеят литературоведски компетенции, като развият умения и демонстрират способности да анализират и коментират художествени текстове и културни явления през призмата на различни теоретични похвати, да превеждат и интерпретират руска художествена и философска литература, да откриват типологични връзките между българската, руската, западноевропейската и славянските литератури, да осъществяват самостоятелни изследвания в областта на компаративистиката, имагологията и други научни направления, характерни за филологическата традиция на Софийския университет.

Студентите ще могат да прилагат придобитите умения в тяхната бъдеща работа на преподаватели, преводачи, редактори, съставители, в издателската и журналистическата практика, както и във всички дейности, за осъществяването на които е необходима висока (обща) култура, рефлексия и критично мислене.

Учебно съдържание

Лекции

№	Тема:	Хорариум
1.	Руската литература от XX век през призмата на българската литературоведска русистика: рецепция, изучаване, традиции на преподаване в Софийския университет. Периодизация, подсистеми, художествени парадигми.	1 час
2.	Руската литература в края на XIX и началото на XX век: между класичността и модерността. Естетически преломи / търсения, жанрови, тематични, етически промени, дискурсивни стратегии. Културното явление „Сребърен век“.	2 часа
3.	Реализмът в руската литература в края на XIX – началото на XX век. „Неореализъм“: институционализация, издания, представители. Прозата на Леонид Андреев („Червеният смях“, „Юда Искариотски“).	1 час
4.	Творчеството на Иван Бунин („Село“, „Суходол“, „Господинът от Сан Франциско“, „Братя“, „Животът на Арсениев“, „Тъмни алеи“).	2 часа
5.	Руски модернизъм (I). Руски символизъм. Програми и практики. „Стари“ символисти: между религиозността и естетиката (Дмитрий Мережковски, Зинаида Гипиус, Валерий Брюсов, Константин Балмонт). „Млади“ символисти (теоретизациите на Вячеслав Иванов, творчеството на Александър Блок и Андрей Бели).	3 часа
6.	Руски модернизъм (II). „Кризата на символизма“. Руски акмеизъм. Институционализация, програма, фигури	2 часа

	(Николай Гумилъов, Осип Манделщам). Поезията на Ана Ахматова от акмеистичния период.	
7.	Руски авангард (I). Руски футуризм. Групи, поетически декларации, издания. Егофутуризм (Игор Северянин). Кубофутуризм (Владимир Маяковски). Заумният език на Велемир Хлебников. Руски формализъм.	3 часа
8.	Руски авангард (II). „1917 година“ като социален, антропологичен и езиков експеримент. Руски абсурдизъм. ОБЕРИУ (Обединение за реално изкуство). Творчеството на Даниил Хармс.	3 часа
9.	Литература на руската емиграция от XX век. „Вълни“ на емиграцията. Руска емиграция в България (1919–1940): профилът на София като емигрантски център Емиграция и метрополия – сходства и различия в литературните процеси.	2 часа
10.	Марина Цветаева – между текста на живота и текста на литературата.	2 часа
11.	Тенденции в прозата на руската емиграция. „Руските романи“ на Владимир Набоков („Защита Лужин“, „Дар“, „Покана за екзекуция“).	2 часа
12.	Социалистически реализъм и соцреалистически канон. Съветска литература. Николай Островски (романът „Как се каляваше стоманата“). Творчеството на Михаил Шолохов.	4 часа
13.	Утопия и дистопия в руската литература от XX век. Утопия и идеология. Романът „Ние“ на Евгений Замятин. Творчеството на Андрей Платонов (повестта „Изкопът“, романът „Чевенгур“).	2 часа
14.	„Забранена“ литература. Творчеството на Михаил Булгаков („Дяволиада“, „Кучешко сърце“, „Фаталните яйца“, романът „Майстора и Маргарита“, драматургия).	2 часа
15.	Творчеството на Борис Пастернак (лирически книги, романът „Доктор Живаго“).	2 часа
16.	Дисидентско движение в СССР. „Лагерна“ литература. Творчеството на Александър Солженицин („Един ден на Иван Денисович“, „Архипелаг ГУЛАГ“, „Нобелова лекция“). „Колимски разкази“ на Варлам Шаламов.	3 часа
17.	Творчеството на Йосиф Бродски.	3 часа
18.	Руски постмодернизъм (Венедикт Ерофеев, Андрей Битов, Виктор Ерофеев, Владимир Сорокин, Виктор Пелевин, Людмила Петрушевска, Татяна Толстая и др.).	3 часа
19.	Тенденции в развитието на руската литература от края на XX век и началото на XXI век. Мултилитературност. Творчеството на Борис Акунин („Статски съветник“, „Азazel“, „Левиафан“), Михаил Шишкин („Венерини	3 часа

	коси“), Мария Степанова („Памет за паметта“), Сергей Лебедев („Предел на забравата“) и др. Литература и информационни технологии.	
--	---	--

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Руската литература в края на XIX и началото на XX век: между класичността и модерността. „Неореализъм“. Прозата на Леонид Андреев.
2.	Прозата на Иван Бунин.
3.	Руски символизъм. Програми и практики. „Стари“ символисти (Зинаида Гипиус, Константин Балмонт). „Млади“ символисти (Александър Блок).
4.	Руски акмеизъм. Институционализация, програми, фигури. Поезията на Ана Ахматова от акмеистичния период.
5.	Руски футуризм. Егофутуризм (Игор Северянин). Кубофутуризм (Владимир Маяковски).
6.	Руски абсурдизъм. ОБЕРИУ (Обединение за реално изкуство). Творчеството на Даниил Хармс.
7.	Литература на руската емиграция от XX век. „Вълни“ на емиграцията. Руска емиграция в България (1919–1940). Марина Цветаева – между текста на живота и текста на литературата.
8.	„Руските романи“ на Владимир Набоков
9.	Социалистически реализъм и соцреалистически канон. Съветска литература. Романът на Николай Островски „Как се каляваше стоманата“. Творчеството на Михаил Шолохов.
10.	Утопия и дистопия в руската литература от XX век. Романът „Ние“ на Евгений Замятин. Повестта „Изкопът“ / романът „Чевенгур“ от Андрей Платонов.
11.	„Забранена“ литература. Творчеството на Михаил Булгаков.
12.	„Забранена“ литература. Творчеството на Борис Пастернак.
13.	„Лагерна“ литература. Творчеството на Александър Солженицин.
14.	Йосиф Бродски: поезия, есеистика.
15.	Руски постмодернизъм. Венедикт Ерофеев (повестта „Москва – Петушки“), или автор и текст по избор (Андрей Битов, Виктор Ерофеев, Владимир Сорокин, Виктор Пелевин, Людмила Петрушевска, Татяна Толстая и др.).
16.	Мултилитературност в рускоезичния литературен процес на XXI век (автор по избор).

Библиография

Основна:

Руска литература XIX и XX век. Университетски учебник. Р. Евтимова, Р. Божанкова и др. Пловдив: Хермес, 2002.

Руска литературна класика. Съст.: Петко Троев. Христоматия. Т. III и IV. София: Булвест 2000, Тилиа, 1996, 1998.

Руска модерна поезия. Христоматия. Велико-Търново, 1994 (или която и да е христоматия на руски език със заглавие „Русская литература конца XIX – начала XX века“).

История русской литературы XX века: Серебряный век. Под редакцией Жоржа Нива, Ильи Сермана, Витторио Страды и Ефима Эткинда. Москва: Издательская группа „Прогресс“, 1995.

История русской литературы XX века (20–50-е годы): Литературный процесс. Учебное пособие. Ред. коллегия Авраменко А. П. и др. Москва: Издательство Московского университета, 2006.

История русской литературы XX века (20–90-е годы): Основные имена. Учебное пособие для филологических факультетов университетов. Отв. Редактор С. И. Кормилов. 2-е изд., исправленное и дополненное. Москва: Издательство Московского университета, 2008.

Лейдерман Н. Л., Липовецкий М. Н. Современная русская литература. 1950-е – 1990-е годы. В 2-х томах. Москва: Академия, 2003. Том 1 (1953–1968). Том 2 (1968–1990).

Липовецкий, Марк. ПАРАЛОГИИ: Трансформации (пост)модернистского дискурса в русской культуре 1920–2000-х годов. Москва: Новое литературное обозрение, 2008; https://royallib.com/book/lipovetskiy_mark/paralogii.html

Русская литература в 4-х тт. Том 4. Литература конца XIX — начала XX века (1881–1917). Гл. редактор Н. И. Пруцков. Академия Наук СССР. Институт Русской Литературы (Пушкинский дом). Ленинград: Наука, Ленинградское отделение 1983; <https://www.e-reading.club/book.php?book=111902>

Допълнителна:

Антология на руската поезия XII–XXI век. В превод на Кирил Кадийски. София: Нов Златокоп, 2012.

Бердяев, Николай. Руската идея. Основни проблеми на руската мисъл през XIX в. и в началото на XX в. Велико Търново: Фабер, 2001.

Геллер, Михаил. А. Платонов в поисках счастья. 2 изд. Москва: МИК, 1999; http://platonovseminar.com/personal_page.php?id=19

Божанкова, Ренета. Постмодернистичният руски текст. София: Факел, 2001.

Ерофеев, Виктор. Метароман Набокова: Владимир Набоков. Собрание сочинений в 4-х тт. Том I. Москва: Правда, 1990.

Жирмунски, Виктор. Ана Ахматова; http://liternet.bg/publish18/v_zhirmunski/ahmatova.htm (20.10.2024)

Звезданов, Николай. В света на *Майстора* и *Маргарита*. София: Унив. издателство „Св. Климент Охридски“, 1993.

- Казакова, Светлана. Руски модернизъм: авангард. Шумен: Глаукс, 1993.
- Кирков, Димитър. Личността и творческия път на Бунин (1982, 2008). – В: <https://dimkirkov.wordpress.com/%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%8F%D1%82-%D0%BF%D1%8A%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D1%83%D0%BD%D0%B8%D0%BD/> (20.10.2024).
- Костова-Панайотова, Магдалена. Руският поетически авангард през XX век: Теория и практика. Благоевград : Унив. изд. Неофит Рилски, 2010.
- Крепс, Михаил. О поэзии Иосифа Бродского. Ardis Publishers, Ann Arbor, 1984; <http://lib.ru/BRODSKIJ/kreps.txt> (20.10.2024).
- Лосев, Лев. Йосиф Бродски. София: Рива, 2009.
- Марков, Георги. Драмата на Пастернак. – В: Нови задочни репортажи за България, 1991; <https://chitanka.info/text/24354-dramata-na-pasternak-i;> <https://chitanka.info/text/24355-dramata-na-pasternak-ii> (20.10.2024).
- Можейко, Едвард. Социалистическият реализъм. Теория. Развитие. Упадък. София: Ун. изд. „Св. Климент Охридски“, 2009.
- Петкова, Галина. Марина Цветаева в Борисоглебия: между писането и живеенето; <http://liternet.bg/publish10/gpetkova/mcvetaeva.htm> (20.10.2024).
- Погледи към Бродски. – В: Литературен вестник 22–28.06.2016, брой 75, с. 9–14.
- Ревзина, О. Г. Безмерная Цветаева. Опыт системного описания поэтического идиолекта. Москва: Дом-музей Марины Цветаевой, 2009.
- Троев, Петко. Руски модернизъм. Енциклопедичен речник. София: Труд, 2004
- Цветков, Лазар. Духовните търсения на Пастернак. – В: Литературна мисъл. 1990, № 9.
- Черняк, Мария. Современная русская литература: учебное пособие. Москва: Форум – Сага, 2008.
- Чудакова, Мариета. Михаил Булгаков. Жизнь и творчество. София: Наука и искусство, 1988.
- Шевеленко, Ирина. Литературный путь Цветаевой: Идеология-поэтика-идентичность автора в контексте эпохи. Москва.: Новое литературное обозрение, 2002.
- Epstein, Mikhail, Alexander Genis, Slobodanka Vladiv-Glover. Russian Postmodernism: New Perspectives on Post-Soviet Culture. New York, Oxford: Berghahn Books, 1999; http://www.emory.edu/INTELNET/book_rus_postmod.html (20.10.2024).
- Russian Literature since 1991. Edited by Evgeny Dobrenko, Mark Lipovetsky. Cambridge University Press, 2015
- Stone, Jonathan. Historical Dictionary of Russian Literature (Historical Dictionaries of Literature and the Arts). The Scarecrow Press, Lanham, 2013; <https://books.google.bg>
- Terras, Victor. A History of Russian Literature. London-New York, 1991.

Сайтове:

<https://literaturesviat.com/>

<http://liternet.bg/>

<http://www.bglibrary.net/>

<http://www.slovo.bg/>

<http://www.ruthenia.ru>

Дата:

20 октомври 2024 г.

Съставил:

доц. д-р Галина Петкова

Програмата е актуализирана на катедрен съвет, протокол № 01 от 23.10.2024 г.

Учебната програма е приета с протокол № 10 на ФС на ФСФ от 2024 г.